

РІШЕННЯ

від 22 вересня 2026 року
Протокол № 195

Про рішення Рахункової палати від 28 липня 2026 року № 20-4 «Про розгляд Звіту про результати аудиту діяльності (ефективності) на тему «Експлуатація державних водогосподарських об'єктів комплексного призначення та міжгосподарських зрошувальних та осушувальних систем»

Комітет Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики на своєму засіданні 22 вересня 2026 року (протокол № 195) розглянув рішення Рахункової палати від 28 липня 2026 року № 20-4 «Про розгляд Звіту про результати аудиту діяльності (ефективності) на тему «Експлуатація державних водогосподарських об'єктів комплексного призначення та міжгосподарських зрошувальних та осушувальних систем».

Заслухавши та обговоривши інформацію Рахункової палати, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства економіки та довкілля України, Державного агентства України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм, Державного агентства водних ресурсів України про вжиті заходи реагування за результатами аудиту, Комітет зазначив таке.

У цілому погоджуючись із висновками Рахункової палати щодо стану експлуатації державних водогосподарських об'єктів комплексного призначення

та міжгосподарських зрошувальних і осушувальних систем, Комітет відзначає, що питання відновлення та розвитку гідротехнічної меліорації, ефективного використання меліоративної інфраструктури, а також удосконалення системи управління об'єктами меліоративних систем постійно перебуває у полі зору Комітету.

З метою створення належних правових передумов для розвитку гідротехнічної меліорації та залучення водокористувачів до управління меліоративною інфраструктурою Верховною Радою України прийнято Закон України «Про організації водокористувачів та стимулювання гідротехнічної меліорації земель».

Крім того, 25 лютого 2026 року прийнято Закон України № 4795-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління об'єктами інженерної інфраструктури меліоративних систем», яким удосконалено систему управління об'єктами інженерної інфраструктури меліоративних систем, що перебувають у державній власності, передбачено створення операторів таких об'єктів, залучення водокористувачів до управління операторами, запровадження відповідних механізмів фінансування та експлуатації меліоративної інфраструктури, а також встановлено гарантії збереження державної власності на відповідні об'єкти.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 березня 2025 р. № 280-р затверджено Довгостроковий план розвитку іригаційного комплексу України до 2050 року, що свідчить про поетапні кроки держави в питанні відновлення зрошувального землеробства в Україні.

Разом з тим Комітет звертає увагу на рекомендацію, викладену у підпункті 4.2 пункту 4 рішення Рахункової палати від 28 липня 2026 року № 20-4, відповідно до якої Кабінету Міністрів України рекомендовано доручити Міністерству аграрної політики та продовольства України забезпечити затвердження переліків державних меліоративних систем.

Відповідно до статті 10 Закону України «Про меліорацію земель» встановлено, що право власності на об'єкти інженерної інфраструктури каналів державного значення належить виключно державі, а перелік каналів державного значення затверджує Кабінет Міністрів України.

Відповідний перелік каналів державного значення затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2024 р. № 890 «Деякі питання управління об'єктами водогосподарського комплексу».

Крім того, у додатку 62 до Порядку ведення Державного земельного кадастру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2026 р. № 1085), міститься перелік меліоративних систем, меліоративних мереж та інших складових частин меліоративних систем, складових частин меліоративних мереж із зазначенням назв та відповідних кодів.

Водночас за інформацією Державного агентства України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм, відповідні заходи з інвентаризації передбачені Планом заходів реагування, затвердженим наказом Держрибагентства від 27 серпня 2026 року № 468 «Про затвердження Плану заходів реагування Державного агентства України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм на рішення Рахункової палати від 28.07.2026 № 20-4 «Про розгляд Звіту про результати аудиту діяльності (ефективності) на тему «Експлуатація державних водогосподарських об'єктів комплексного призначення та міжгосподарських зрошувальних та осушувальних систем».

Таким чином Комітет вважає необхідним продовження роботи з інвентаризації державних зрошувальних і осушувальних систем, а також опрацювання інших заходів, викладених у Звіті. Проведення інвентаризації дозволить актуалізувати відомості про склад державних зрошувальних та осушувальних систем, їх технічний стан, фактичне використання та правовий

статус, дасть можливість визначити необхідність внесення в подальшому відповідних змін до кадастрових відомостей.

Стосовно рекомендації Рахункової палати щодо запровадження обов'язкової звітності організацій водокористувачів щодо фактичного використання меліоративних систем, зрошувальних площ, технічного стану, наявності води, причин невикористання та потреб у ремонті або відновленні таких систем, Комітет вважає, що відповідна вимога може бути запроваджена лише після внесення змін до Закону України «Про організації водокористувачів та стимулювання гідротехнічної меліорації земель», що потребує додаткового опрацювання.

Водночас щодо рекомендації Рахункової палати, викладеної у пункті 4.1 рішення, яким рекомендовано Міністерству аграрної політики та продовольства України спільно з Міністерством економіки та довкілля України систематизувати інформацію, зокрема про фактичну потребу в зрошувальному обладнанні, враховуючи інформацію озвучену під час засідання Комітету заступником Міністра економіки та довкілля України Овчаренко І.І., слід зазначити таке. Здійснити систематизацію відповідної інформації не вбачається за можливе у зв'язку з відсутністю державного статистичного спостереження та централізованого збору даних щодо наявності зрошувальної техніки та обладнання у суб'єктів господарювання.

Зазначена техніка та обладнання перебувають у власності суб'єктів господарювання, які самостійно визначають потребу у їх придбанні, оновленні та модернізації, а також у будівництві та відновленні меліоративних систем, з урахуванням виробничих потреб, перспектив розвитку господарської діяльності, фінансових можливостей та впливу кліматичних змін.

Крім того, головою підкомітету з питань економічної і фінансової політики в агропромисловому комплексі Чорноморовим А.О. вчергове було порушено питання щодо критичного стану водності південних регіонів України, зокрема Миколаївської області від чого залежить забезпечення потреб населення та

аграріїв, а також щодо плану заходів стосовно відновлення поверхневих водних ресурсів. Так, через аномальну, тривалу посуху та відсутність природного й штучного наповнення з'явилася проблема обміління річки Березань в межах Нечаянської громади. Водночас на даний час Держводагентством не вжито заходів щодо її розчищення та відновлення.

Враховуючи вищезазначене, керуючись статтею 31 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», **Комітет вирішив:**

1. Взяти до відома рішення Рахункової палати від 28 липня 2026 року № 20-4 «Про розгляд Звіту про результати аудиту діяльності (ефективності) на тему «Експлуатація державних водогосподарських об'єктів комплексного призначення та міжгосподарських зрошувальних та осушувальних систем» та інформацію Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства економіки та довкілля України, Державного агентства України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм та Державного агентства водних ресурсів України про вжиті заходи реагування з усунення недоліків, зазначених у Звіті.

2. Рекомендувати Міністерству аграрної політики та продовольства України (Міністерству економіки та довкілля України) та Державному агентству України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм:

1) забезпечити в межах компетенції виконання рекомендацій Рахункової палати, викладених у рішенні від 28 липня 2026 року № 20-4, з урахуванням позиції Комітету, викладеної у мотивувальній частині цього рішення;

2) до 01 січня 2027 року поінформувати Комітет Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики та Рахункову палату про вжиті заходи, стан виконання рекомендацій Рахункової палати (в подальшому Держрибагентству – поінформувати до 31 грудня 2027 року);

3) до 01 січня 2027 року розробити, затвердити та надати Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики покроковий

план та цільові показники збільшення фактичної площі зрошення на 2027-2030 роки у розрізі областей з піврічною та річною деталізацією заходів;

4) запровадити надання Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики інформації про стан виконання цільових показників розширення зрошувальних площ та модернізації інфраструктури двічі на рік у такі строки:

– до 30 червня поточного року – проміжну інформацію про перебіг зрошувального сезону та стан здійснення поливів у першому півріччі;

– до 31 грудня поточного року – підсумкову інформацію про результати зрошувального сезону та виконання заходів у другому півріччі.

3. Рекомендувати Державному агентству України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм та Державному агентству водних ресурсів України:

за результатами первинної інвентаризації меліоративних систем визначитися із переліком меліоративних систем, які перебувають у критичному стані;

залучати за їх згодою народних депутатів України – членів Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики до робочих груп щодо визначення подальших заходів стосовно таких систем, зокрема їх відновлення, модернізації або списання.

4. Рекомендувати Державному агентству водних ресурсів України:

розробити та надати відповідні зміни до плану заходів Планів Управління Річковими Басейнами (ПУРБ) щодо інфраструктурних проєктів, направлених на відновлення поверхневих водних ресурсів;

ініціювати внесення змін до Державної цільової програми комплексного водозабезпечення територій, які зазнали впливу воєнних дій, на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2024 р. № 884-р, шляхом включення заходу з розчищення окремих

ділянок русел річок Березань та Калістровська у Миколаївському районі Миколаївської області.

5. Направити це рішення Міністерству аграрної політики та продовольства України, Міністерству економіки та довкілля України, Державному агентству України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм та Державному агентству водних ресурсів України для забезпечення виконання та до Рахункової палати – до відома.

Голова Комітету

О. ГАЙДУ

